

Fakta om sociale investeringer

Sociale investeringer har fokus på den dobbelt bundlinje forstået som dels de resultater og effekter, der skabes for borgeren, dels de økonomiske gevinster for kommunen, der følger af bedre resultater og effekter for udsatte målgrupper.

Sociale investeringer indebærer et flerårigt tidsperspektiv – ofte på 4-6 år.

En social investering tager afsæt i at specificere en styrket og veldefineret indsats overfor en nærmere afgrænset målgruppe – det kunne fx være en tidlig forebyggende indsats. For at der er tale om en ”investering” skal indsatsen kræve flere ressourcer (som minimum på kort sigt) end den indsats, der ellers traditionelt har været anvendt. Samtidig forventes det, at kommunen på sigt vil give et afkast på flere bundlinjer, herunder også kommunens økonomi.

Der kan investeres i en bred vifte af velfærdsområder. Internationalt er beskæftigelsesområdet det område, der har tiltrukket flest sociale investeringer, men der findes også mange sociale investeringer på områder som børnefamilier, voksensocial/hjemløse og sundhed.

Typen af indsatser, der investeres i, kan variere. Der kan fx være tale om tidlig forebyggelse, bedre metoder, bedre koordination eller længere behandlingsforløb. Det afgørende er, at indsatserne vurderes til at bidrage til bedre resultater og effekter, og i en del sociale investeringer er der også fokus på at forebygge tilbagefald.

Samarbejde med en ekstern investor

I de senere år er der lanceret en nyere form for sociale investeringer i danske kommuner med eksterne investorer. Den eksterne investor tilvejebringer den finansiering, der er nødvendig for, at investeringen kan gennemføres, ligesom investoren bærer den økonomiske risiko, hvis de styrkede indsatser ikke resulterer i de forventede effekter. I nogle tilfælde aftales det, at indsatsleverandøren tager en del af den økonomiske risiko for at sikre, at leverandøren har incitament til at arbejde for de bedst mulige resultater.

De sociale investeringsprogrammer fungerer ved, at kommunen indgår en investeringsaftale med den eksterne investor, der beskriver bl.a. målgruppen, indsatserne og de resultatmål, der skal opnås. Aftalen beskriver også, hvor meget og hvornår kommunen skal betale investor tilbage.

Tilbagebetalingen tager afsæt i de opsatte resultatmål, der vedrører effekten af indsatsen for borgerne. Typisk søges betalingsmodellen udformet, så kommunen kun kommer til at tilbagebetale en andel af de opnåede besparelser, og så tilbagebetalingen først sker, når kommunen har realiseret besparelsen. Hvis mange i målgruppen kommer i en positiv udvikling som følge af indsatsen, medfører modellen økonomiske gevinster for både kommune og investor. Hvis resultaterne af indsatsen bliver væsentligt ringere end forventet, får investor et tab.

Den sociale investeringsmodel er attraktiv for kommunen af flere grunde:

- Investeringsmodellen muliggør bedre og/eller tidligere indsatser, end kommunen ellers ville have råd til at iværksætte.
- Kommunen risikerer ikke et økonomisk tab, hvis indsatsen virker dårligere end forventet.

- Leverandør og investor får med investeringsaftalen incitament til at opnå gode og varige resultater for borgeren.
- Kommunen får mulighed for at afprøve nye typer af indsatser. Hvis indsatsen er succesfuld, kan kommunen efter kontraktperioden vælge at fortsætte sådanne indsatser uden det behøver være organiseret som en social investering.

Sociale investeringer kan også tilrettelægges, hvor det er kommunen selv, der finansierer investeringen fx som led i budgetprocessen. Det kræver imidlertid, at kommunen har mulighed for og villighed til at tilvejebringe finansieringen, fx at kommunen har den nødvendige egenkapital og/eller at kommunen har mulighed for midlertidigt at nedprioritere andre målgrupper / budgetområder.

Herudover finder flere, at samarbejdet med en ekstern investor kan styrke implementeringen, fordi den eksterne investor løbende følger op på implementeringen og de foreløbige resultater.

Investorerne i Danmark

Investorerne i sociale investeringer arbejder ofte ud fra en dobbelt bundlinje, dvs. at de har fokus på både 1) at bidrage til et socialt bæredygtigt samfund og 2) at opnå et afkast af deres investering. Vægtningen mellem de to bundlinjer kan variere fra investor til investor, men normalt er investorerne optaget af begge dele.

I Danmark er der aktuelt to investorer i sociale investeringer:

Den Sociale Investeringsfond (DSI) blev etableret af et bredt flertal i Folketinget i 2018. Det er en "uafhængig forvaltningsenhed inden for den statslige forvaltning". DSI har til formål at 1) udbrede indsatser på de større velfærdsområder, der skaber bedre resultater og samtidig mindsker de offentlige udgifter, og 2) udvikle og modne nye indsatser på de større velfærdsområder, der kan danne grundlag for nye offentlige og private investeringer. I DSI's bestyrelse sidder der medlemmer udpeget af hhv. ministeren, Danske Regioner og KL. Pr. sommeren 2022 har DSI offentliggjort 10 aftaler om sociale investeringer i samarbejde med kommuner.

Den Sociale Kapitalfond (DSK) er en erhvervsdrivende fond, der blev etableret af Trygfonden og Lars Jannick Johansen i 2011, og Trygfonden har ad flere omgange bidraget med kapital til DSK. DSK udvikler investeringsløsninger med både finansielt og socialt afkast. DSK har i starten primært investeret i virksomheder, der bidrager til at tage et socialt ansvar i måden virksomheden drives på og/eller med det, som virksomheden producerer. I 2018 begyndte DSK imidlertid også at arbejde med "sociale effektinvesteringer" efter den model, der er beskrevet her. Dette arbejde har i 2021 resulteret i etableringen af "Den Sociale Kapitalfond Effekt" med kapitaltilsagn på 96 mio. kr. fra seks investorer: PKA, Vækstfonden, SI Safe, Arbejdernes Landsbank, Lind Invest og Det Frederiksbergske Ejendoms-Societet Aktieselskab.

Resultatbetaling i praksis

Der indgås en aftale mellem kommune, investor og leverandør, der beskriver, hvordan resultatbetalingen skal forløbe, hvilket således kan variere fra investering til investering. Mange investeringsaftaler fastsætter også et maksimumbeløb for, hvor meget kommunen kan komme til at betale.

Den mest udbredte resultatbetalingsmodel i investeringerne fra Den Sociale Investeringsfond tager afsæt i, at der opstilles flere forskellige resultatmål for borgernes udvikling. Kommunens betalinger til

investor afhænger så af, hvor mange i målgruppen der opnår de forskellige resultatmål, og hvor længe resultaterne varer ved. Her taler man om "outcome rate cards" - en slags resultatprisliste pr. udsat borger. I nogle tilfælde går disse resultatmål på tværs af kommunens budgetområder.

En sådan resultatprisliste blev fx anvendt i en investering i Housing First til unge hjemløse i Århus Kommune. Her skal Århus Kommune betale investeringen tilbage til DSI afhængigt af, hvordan det går den enkelte unge ift. herbergsforbrug, beskæftigelse, uddannelse og selvmestring, jf. tabellen herunder.

Rate card for investering i unge hjemløse

	6 mdr.	12. mdr.	18 mdr.	24. mdr.	36 mdr.
1. Boligsituation					
Ingen herbergsforbrug (kommunal)	15.000	15.000	15.000	15.000	30.000
Ingen herbergsforbrug (stat)	15.000	15.000	15.000	15.000	30.000
2. Arbejdsmarkedsstatus					
Beskæftigelse	22.500	22.500	22.500	22.500	45.000
Uddannelse	22.500	22.500	22.500	22.500	45.000
3. Selvmestring					
Øget selvmestring	15.000	15.000	15.000	15.000	30.000

Kilde: Den Sociale Investeringsfond: Aftale med Århus Kommune vedr. investering i unge hjemløse

I det viste eksempel gøres der status over de unge hjemløses udvikling hvert halve år i tre år, og det danner grundlag for størrelsen af den halvårige betaling.

Eksempler på sociale investeringer med ekstern investor i Danmark

Investering	Investeret beløb	Formål	Partnerskab
Bekæmpelse af ungdomshjemløshed i Aarhus	23,2 mio. kr. DSI 11,6 mio. kr.	At reducere hjemløshed blandt unge ved at støtte de unge til at bo i og fastholde egen, permanent bolig.	Aarhus Kommune, Rådet for Sociale Investeringer i Aarhus, Bikubenfonden, Hjem til Alle og DSI.
Udbredelse af evidensbaseret stressbehandling	2,9 mio. kr.	At lindre stress og hjælpe sygemeldte borgere og borgere i risiko for sygemelding tilbage på arbejdsmarkedet.	Fonden Mental Sundhed, Velliv Foreningen og DSI.
Specialiseret hjælp til børn og unge fra familier med misbrug i Brøndby	3,2 mio. kr.	At styrke trivsel og tilknytning til uddannelse og arbejdsmarked for unge, der er vokset op i familier med misbrug.	Brøndby Kommune, TUBA og DSI.
Behandling af voldsramte udsatte familier i Aarhus	4,8 mio. kr. DSI: 2,4 mio. kr.	At stoppe vold og følgevirkninger af vold i nære relationer ved behandling af voldsudøvere og voldsramte.	Aarhus Kommune, Rådet for Sociale Investeringer i Aarhus Kommune, Dialog Mod Vold og DSI.
Stressbehandling i Rudersdal	1,2 mio. kr.	At behandle borgerens stresssygdom og dermed hjælpe dem tilbage på arbejdsmarkedet	Rudersdal Kommune, Fonden Mental Sundhed og DSI.
Forebyggelse af senkomplikationer fra type 2-diabetes i Aarhus	13,3 mio. kr. DSI: 6,7 mio. kr.	Mindske den sociale ulighed i sundhed og øge trivslen blandt borgere med diabetes ved at forebygge udvikling af senkomplikationer.	Aarhus Kommune, Rådet for Sociale Investeringer i Aarhus, Steno Diabetes Center og DSI.
Styrket læring for udsatte og anbragte børn og unge i Aarhus	18,8 mio. kr. DSI: 9,4 mio. kr.	Støtte de udsatte og anbragte børn i at gennemføre folkeskolen og ungdomsuddannelser gennem en langsigtet og helhedsorienteret indsats.	Aarhus Kommune, Rådet for Sociale Investeringer i Aarhus, Lauritzen Fonden og DSI.
Forebyggende indsats til unge hjemløse og unge i risiko for hjemløshed i Roskilde	3,6 mio. kr.	Give de unge en stabil boligsituation og støtte til at komme i uddannelse eller arbejde.	Roskilde Kommune og DSI.
Hjælp til hjemløse i Ikast-Brande	DSI: 3,6 mio. kr.	At hjælpe hjemløse til at få og fastholde deres egen bolig.	Ikast-Brande Kommune og DSI.
Jobs til psykisk sårbare borgere ("Impact60")	DSK: 4 mio. kr. Obel: Donation på 3,6 mio. kr.	Afprøve nye metoder til beskæftigelsesindsatsen for udsatte, aktivitetsparate ledige.	Aalborg Kommune, Det Obelske Famliefond, Den Sociale Kapitalfond, FOKUS Folkeoplysning.
Varig beskæftigelse til ledige	Uoplyst	Målgruppen er 50 borgere, som har modtaget dagpenge i mere end 6 måneder. Projektet har særligt fokus på at tilvejebringe arbejdskraft til social- og sundhedsområdet.	Frederiksberg Kommune, Marselisborg og Den Sociale Kapitalfond.
Ledige med psykiske udfordringer	Uoplyst	Sundheds-, social- og beskæftigelsesfaglige specialister skal hjælpe 50 sygemeldte ledige med psykiske udfordringer i varig beskæftigelse.	Norddjurs Kommune, SundInvest og Den Sociale Kapitalfond.
Jobs til borgere med autismediagnose	Uoplyst	Specialisterne skræddersyer løsninger for borgere med autismediagnose.	Ballerup Kommune, Specialisterne og Den Sociale Kapitalfond.